

Helhetlig gjennomgang av nasjonale kompetansetjenester i spesialisthelsetjenesten 2018

Spørsmål til lederen av kompetansetjenesten

SETT MARKØREN I DET GRÅ FELTET FØR DU STARTER SKRIVINGEN.

Navn på tjenesten:	NASJONAL KOMPETANSETJENESTE FOR NEVROPATISK SMERTE (NAKONEV)
Lokalisering:	HELSE SØR-ØST, OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS, ULLEVÅL
Tjenestens innhold og organisering	
<p>1. Gi en kort beskrivelse av organisering og bemanning av tjenesten.</p> <p>Tjenesten ledes av professor Audun Stubhaug, og er organisatorisk plassert under Avdeling for smertebehandling ved Oslo universitetssykehus, region Helse Sør-Øst.</p> <p>Ansatte per 1.1.2018 er prof. Per Hansson (40 %) som medisinsk faglig leder, webredaktør/kommunikasjonsrådgiver Eli Synnøve Gjerde (40 %), postdoc Henrik Jacobsen (eksternt lønnet via Extrastiftelsen), postdoc Emil Kambur (Scientia Fellow via Universitetet i Oslo) Videre er det tilknyttet eksternt finansierte stipendiater som det fremgår nedenfor.</p> <p>Fageksperter knyttet til tjenesten: Overlege Bård Lundeland , avd for smertebehandling, OUS, seksjonsleder Kristian Bernard Nilsen (Nevrologisk avdeling, OUS) og overlege Mark Züchner (Nevrokirurgisk avdeling, OUS), samt stipendiatene Charles Paccione (finansiert med stipend fra Helse Sør-øst) og Maria Berg (finansiert med midler fra OUS.</p>	
<p>2. Angi en prosentvis fordeling mellom tjenestens viktigste oppgaver.</p> <p>A) Bygge opp og formidle kompetanse – 15 %</p> <p>Til dette punktet regnes utarbeidelse av kompetansespredningsplan, gjennomføring av nasjonale møter, nettsideutvikling og annen kommunikasjonsvirksomhet. Formidling inkluderer publisering av fag- og forskningsarbeid i nasjonale og internasjonale fagfelleverderte tidsskrifter, nasjonale faglige tidsskrifter, pasientorganisasjoners medlemsblader og medieomtale.</p> <p>B) Overvåke og formidle behandlingsresultater, kvalitetskontroll – 5 %</p>	

Inkluderer arbeid med «Smerteregisteret», samt kvalitetskontroll ved implementering av relevante nasjonale retningslinjer.

C) Delta i forskning og etablering av forskernettverk – 20 %

Kompetansetjenesten koordinerer, initierer og driver forskning - og har p.t en rekke løpende forskningsprosjekter. I tillegg er tjenesten aktiv i nasjonale og internasjonale forskningsnettverk, jmfør punkt 6 – Forskning.

D) Bidra i relevant undervisning – 20 %

Fagpersoner i kompetansetjenesten underviser om nevropatiske smertetilstander, herunder identifisering og behandling, både nasjonalt og internasjonalt. Undervisningen omfatter grunnutdanningen i medisin, videreutdanning av anestesileger (SSAI), tverrfaglig videreutdanning av fysioterapeuter og sykepleiere, samt veiledning ved diplomoppgaver, doktorgrader og tilrettelegging av hospitering/praksis. Kompetansetjenesten underviser også i ulike fora på europeisk og internasjonalt nivå.

E) Sørge for veiledning, kunnskaps- og kompetansespredning til helsetjenesten, andre tjenesteytere og brukere – 15 %

Herunder nasjonale kurssamlinger, digital kommunikasjonsvirksomhet og videokonferanser som er tilgjengelig for helsepersonell i andre helseregioner. Bruker(pasient)-perspektivet vil være viktig bla i utvikling av nye nettsider.

F) Iverksette tiltak for å sikre likeverdig tilgang til kompetanse – 10 %

I likeverdig tilgang inngår undervisningsvirksomhet og utvikling av nye nettsider med informasjon om nevropatiske smertetilstander, identifisering og behandling. Nettsiden skal inneholde kartleggingsverktøy, forskningsresultater, prosedyrer, kliniske retningslinjer og pasientinformasjon relatert til diagnostikk, behandling og prognose for nevropatiske smerter. Bruk av videokonferanseutstyr og utvikling av webinar skal sikre lik tilgang uavhengig av geografisk tilhørighet og arbeidssted.

G) Bidra til implementering av nasjonale retningslinjer og kunnskapsbasert praksis – 10 %

NaKoNev har bidratt til utarbeidelse av internasjonale retningslinjer innen nevropatisk smerte. Arbeidet har gitt et solid internasjonalt nettverk som er viktig for å sikre oppdaterte nasjonale retningslinjer og kvalitetsmålingsverktøy også i Norge.

H) Sikre bedre nasjonal kostnadseffektivitet – 5 %

Kompetansetjenesten bidrar til å opprette et nasjonalt kvalitetsregister hvor norske smerteklinikker registrerer informasjon fra pasienter og behandlere knyttet til utredning og behandling av ulike typer smerter, inkludert nevropatiske smertetilstander. Kostnadseffektivitet skal videre sikres vha. kompetansebygging som legger til rette for raskere diagnose og evidensbasert behandling.

3. Inngår nasjonal pasientbehandling som en del av tjenesten? (ja/nei – dersom svaret er ja – beskriv behandlingstiltak)

Kompetansetjenesten driver ikke pasientbehandling, men er nært tilknyttet Avdeling for smertebehandling, som er landets største tverrfaglige smerteklinikk.

Kompetansespredning

4. Beskriv den primære målgruppen for tjenestens virksomhet knyttet til veiledning, kunnskaps- og kompetansespredning?

Den primære målgruppen er allmennleger/fastleger, spesialister og annet helsepersonell med nevropatisk smerte som arbeidsområde. Helsepersonell i primær- og spesialisthelsetjenesten har en avgjørende rolle ved identifisering og behandling av nevropatiske smertetilstander. Det antas at prevalensen for nevropatiske smerter i befolkningen er ca. 7 % (Bouhassira D et. al, Pain 2008, 136(3), 380-387). De fleste av disse pasientene behandles i primærhelsetjenesten, mens nevropatiske smerter som forekommer etter skader og kirurgi ofte behandles ved ortopediske avdelinger og andre kirurgiske avdelinger. Anslagsvis 10-80 % av langvarige smerter etter ulike skader og kirurgi er nevropatiske smerter (Haroutiunian et. al, Pain, 2013). Dette illustrerer betydningen av at kompetansetjenesten evner å nå ut til store deler av helsetjenesten. Bedre kompetanse i helsetjenesten styrker oppfølgingen av pasientene.

Pasienter med nevropatiske smertetilstander utgjør en viktig sekundær målgruppe. Eksempler på nevropatiske smertetilstander er kreftrelatert nevropatisk smerte, nevropatisk smerte som skyldes operativt inngrep eller traume, postherpetisk nevralgi eller polyneuropatier.

Nevropatisk smerte har frem til nå ikke vært klassifisert som egen diagnose i henhold til ICD-10. I ICD-11 versjon som lanseres av WHO i 2018, er det forventet at nevropatiske smerter klassifiseres som en egen diagnosegruppe, slik det er lagt opp til i ICD-11 betaversjonen.

5. Beskriv hvilke virkemidler tjenesten benytter for å nå denne målgruppen. Det bes om at plan for kompetansespredning legges ved rapporteringen og merkes vedlegg 1.

A) DIGITAL KOMMUNIKASJON – UTVIKLING AV NETTSIDER:

NaKoNev anser digital informasjon rundt nevropatisk smerte som et avgjørende tiltak i arbeidet med å nå ut til helsepersonell over hele landet. Kompetansetjenesten ansatte 1. oktober Eli Synnøve Gjerde som webredaktør og kommunikasjonsrådgiver (40 % deltid), med ansvar for å bygge opp tjenestens nettsider. Arbeidet pågår, og innhold publiseres fortløpende utover året på tjenestens webside underlagt Helsenorge-plattformen www.oslo-universitetssykehus.no.

Gjerde skal også arbeide ut mot eksterne samarbeidspartnere for å stimulere til ytterligere

kompetansespredning. Dette skjer gjennom medieinnsalg, samt ved å utvikle redaksjonelt innhold i helseforetakets egne kommunikasjonskanaler som for eksempel Ekspertsykehuset.no og Forskning.no. NaKoNevs forskningsprosjekter EMPHENE (legemiddelutprøving ved postherpetisk nevralgi) og «Smertetåke» (kognitiv svekkelse ved perifere nevrologiske smerter) ble eksempelvis publisert på forskningsbloggen «Ekspertsykehuset» i februar 2018. Dette ble gjort for å rekruttere pasienter til studiene, samt øke bevisstheten om nevrologiske smerter i allmennheten.

Når nye nettsider er ferdigstilt planlegger kompetansetjenesten en egen lanseringskampanje rettet mot helsepersonell i primær- og spesialisthelsetjenesten.

B) WEBINAR FOR FASTLEGER

I samarbeid med Avdeling for smertebehandling og Regional kompetansetjeneste for smerte (ReKS) gikk NaKoNev i desember 2017 til innkjøp av videokonferanseutstyr. Et viktig tiltak for kompetansespredning som planlegges er en webinarserie om nevrologisk smerte rettet mot fastleger.

Webinar-prosjektet er et samarbeid mellom NaKoNev og Legeforeningens Faggruppe for smertemedisin (underlagt Foreningen for allmennmedisin). Første samarbeidsmøte foregikk ved Ullevål sykehus den 15. februar.

C) FASTLEGEFORUM – MØTEPlass OSLO

NaKoNev har tilbudt seg å delta med forelesninger i fastlegeforumet «Møteplass Oslo» i 2018. Møteplass Oslo er en arena for fastleger i Oslo kommune, og arrangeres fire ganger årlig av Fag-, pasientsikkerhet og samhandlingsavdelingen ved Oslo universitetssykehus, ref. samhandlingsoverlege Bente Thorsen. Målet er å få inkludert nevrologisk smerte og behandling av langvarige smerter som temaer ved en av årets samlinger. Denne type aktivitet lokalt gir kompetanse til mer nasjonale satsinger mot samme målgruppe.

D) DM ARENA OM SMERTE

NaKoNev planlegger, sammen med Regional kompetansetjeneste for smerte (ReKS) og tidsskriftet Dagens Medisin, å arrangere et DM Arena-møte om smerte inkl. nevrologisk smerte i september 2018. Møtet skjer i anledning Verdenskongressen om smerte i Boston, USA, som arrangeres i regi av International Association for the Study of Pain (IASP).

Et DM Arena-møte samler pasientrepresentanter, helsepersonell, helsepolitikere og farmasøytisk industri til diskusjon og kunnskapsutveksling, og NaKoNev bidrar i arbeidet med tematikk og programutforming.

Se for øvrig Kompetansespredningsplan for 2018 (Vedlegg 1) for ytterligere detaljer og tidslinje rundt planlagte tiltak.

Forskning

6. Gi en kort beskrivelse av tjenestens forskningsvirksomhet og i hvilken grad dette involverer

kliniske fagmiljø i andre helseregioner.

NaKoNev initierer forskning og driver fagutviklingsarbeid innen nevropatiske smerter. Forskningen omhandler kartlegging av pasientgruppens behov, validitet/reliabilitet og sensitivitet/spesifisitet av ulike diagnoseverktøy eller metoder og beskrivelse av utførelse og effekt av ulike anvendte behandlingsmetoder.

På sikt ønsker kompetansetjenesten å rekruttere og knytte til seg interesserte og kompetente forskere, fagpersoner og klinikere fra andre helseforetak for samarbeid rundt forskning på diagnostisering og behandling, samt utarbeidelse av prosedyrer, retningslinjer for behandling og pasientinformasjon i et fag- og forskningsnettverk tilknyttet nevropatisk smerte. Dette arbeidet er under utvikling.

Oversikt over forskningsprosjekter i perioden 2016-2020:

EMPHENE, studie av nytt legemiddel mot nevropatisk smerte

Audun Stubhaug, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 - 2019

Deltakende helseregion: HSØ

Medisinsk cannabis og cannabinoider mot nevropatisk smerte

Audun Stubhaug, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 - 2020

Deltakende helseregion: HSØ

RF denervering av fasettledd

Gunnvald Kvarstein, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 - 2020

Deltakende helseregion: HSØ HMN

Efficacy of rTMS on pain relief and QoL parameters in patients with central neuropathic pain after stroke and spinal cord injury

Audun Stubhaug, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017-2020

Deltakende helseregion: HSØ

NEUROPAIN-sub-group characterization of patients with neuropathic pain.

Per Hansson, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2011 - 2020

Deltakende helseregion: HSØ

Bradykinin induced pain in hereditary angiooedema compared to healthy controls.

Audun Stubhaug, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 - 2020

Deltakende helseregion: HSØ HN

Efficacy of rTMS on pain relief and QoL parameters in patients with chemotherapy-induced painful polyneuropathy.

Per Hansson, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2017 – 2020

Deltakende helseregion: HSØ

Langvarig smerte etter intensivbehandling.

Anne Kathrine Langerud, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2012 – 2018

Deltakende helseregion: HSØ

Kombinasjonen av opioider og pregabalin- effekt på smerter, ventilasjon og kognisjon.

Marianne Myhre, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2012 – 2017

Deltakende helseregion: HSØ

Executive control, processing speed and memory function in long- term peripheral neuropathic pain and fibromyalgia.

Henrik Børsting Jacobsen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2016 – 2019

Deltakende helseregion: HSØ

Can you feel the beat? Vagus nerve stimulation and contemplative breathing as treatments for pain.

Henrik Børsting Jacobsen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2016 – 2020

Deltakende helseregion: HSØ

Ryggmargstimulering med "burst technique" mot perifere nevrologiske smerter.

Bård Stuen Lundeland, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2016 – 2020

Deltakende helseregion: HSØ

Kognitiv trening mot smertetåke

Henrik Børsting Jacobsen, Oslo universitetssykehus HF

Prosjektperiode: 2016 – 2019

Deltakende helseregion: HSØ

Genetic variation and pain. The role of the P2X7-receptor Oleg Kambur, University of Oslo (Scientia fellow)

Prosjektperiode 2017-2019

Deltakende helseregioner: HSØ og Helse -Nord

Pågående doktorgrader:

1) Langvarig smerte etter intensivbehandling ved Anne Kathrine Langerud, Oslo universitetssykehus HF. Doktorgradsprosjekt. Hovedveileder Audun Stubhaug. Forventes ferdigstilt 2018.

2) Kombinasjonen av opioider og pregabalin- effekt på smerter, ventilasjon og kognisjon. Marianne Myhre, Oslo universitetssykehus HF. Kombinasjonen av opioider og pregabalin - effekt på smerter, ventilasjon og kognisjon. Doktorgradsprosjekt.

Hovedveileder Audun Stubhaug. Forventes ferdigstilt 2018.

Deltakelse i forskningsnettverk:

NaKoNev deltar aktivt i nasjonale og internasjonale forskernettverk.

Kompetansetjenesten bidrar bl.a. i Akuttklinikkens «Smerteforskningsgruppe» ved Oslo universitetssykehus.

Internasjonalt er NEUROPAIN et forsker-initiert prosjekt som mottar støtte fra industrien i form av et "unrestricted grant". Per Hansson representerer Norge og er site-ansvarlig i Oslo. En rekke europeiske forskere med nevropatisk smerte som spesialområde bidrar i prosjektet. Studieleder er professor Ralf Baron ved Universitetet i Kiel. Målet med studien er å identifisere undergrupper av pasienter med nevropatisk smerte. Det er planlagt å publisere 15-20 publikasjoner I perioden 2011-2020.

I samarbeid med NaKoNev har prof. Ralf Baron søkt om og fått tildelt midler fra et tysk fond som skal stimulere og styrke relasjonen mellom Tyskland og Norge. Målet er å øke interaksjonen mellom de to nasjonale forskningsgruppene i Kiel og på OUS. Tildelingen dekker en workshop i Oslo fra 13.-14. juni 2018, etterfulgt av en skriftlig oppsummering.

Audun Stubhaug og Per Hansson har etablert et forskningssamarbeid mellom Avdeling for smertebehandling ved OUS og to forskningsgrupper i Paris. Denne forskningen omhandler transkranial magnetisk stimulering (rTMS) til behandling av nevropatiske smerter.

Tilknyttet NaKoNev har overlege Mark Züchner ved Nevrokirurgisk avdeling ved OUS og nevrokirurg prof. Volker Tronier i Lübeck et samarbeid tilknyttet nye behandlingstilbud til pasienter med sentral nevropatisk smerte etter slag og ryggmargsskade i Norge. Både epidural stimulering av motorkorteks og DREZ-kirurgi (dorsal root entry zone) er under implementering ved Oslo universitetssykehus.

Kompetansetjenesten har videre medvirket i søknad om å etablere et omfattende samarbeid som skal undersøke nevropatisk smerte og genetikk. Søknaden ble utformet av NaKoNevs samarbeidspartner Kristian Bernard Nilsen. Prosjektet ble dessverre ikke tildelt midler, men søknaden vurderes bearbeidet og innsendt på nytt i 2018.

Tilhørende befolkningsundersøkelsen HUNT i Nord-Trøndelag har tjenesten et samarbeid med prof. Petter Borchgrevink m.fl. rundt identifisering av pasienter med nevropatisk smerte. I studien kombineres spørreskjemaer med kliniske undersøkelser og bruk av en internasjonal evidensbasert identifikasjonsalgoritme.

Per Hansson og Audun Stubhaug har flere delprosjekter knyttet til Tromsø Pain Study. Gjennom befolkningsundersøkelsen TROMSØ-7 bidrar NaKoNev til utvikling av elektroniske smertekart. Disse antas å kunne implementeres på tvers av medisinske fagmiljøer. NaKoNev bistår også innen forskning på radikulopati og CPM (conditioned pain modulation) i studien, som er verdens største i sitt slag med N=20 000.

Dokumenterte resultater av tjenestens virksomhet

7. Gi en kort beskrivelse av de dokumentasjonssystemer/verktøy som tjenesten benytter for å overvåke resultater av utredning og behandling og effekt av tjenestens virksomhet (se Veilederen s. 16 + 17 - §4-6)

«Smerteregisteret» er det viktigste eksisterende verktøyet til å overvåke resultater av utredning og behandling av nevropatiske smerter. Kvalitetsregisteret har nasjonal dekningsgrad, og innhenter data tilknyttet demografi, selvrapporterte data (smerte, funksjon, psykososiale faktorer, livskvalitet), diagnostiske data, behandlingsdata og resultatdata.

Andre viktige verktøy til å sikre kvalitet i behandlingen:

- Bruk av opioider ved langvarig ikke-kreftrelaterte smerter, 2016, Nasjonal retningslinje
- Organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker, 2015, Nasjonal retningslinje
- Identifikasjonsalgoritme - nevropatisk smerte, 2016, Internasjonal retningslinje (skal oversettes til norsk)
- Farmakologisk behandling - nevropatisk smerte, 2015, Internasjonal retningslinje (skal oversettes til norsk)
- Nevrostimulering mot nevropatiske smerter, 2016, Internasjonal retningslinje (skal oversettes til norsk)
- Prioriteringsveileder for smertetilstander, 2015, Nasjonal retningslinje

Ettersom kompetansetjenesten er nyetablert arbeides det fortsatt med å utvikle et system for dokumentasjon av måloppnåelse og resultater. Kost-nyttevurderinger og kartleggingsundersøkelser vurderes igangsatt i løpet av de tre neste årene.

8. Gi en oppsummert beskrivelse av hvilke resultater tjenesten har oppnådd (se Veilederen s. 17). Det bes om at dokumentasjon for oppnådde resultater vedlegges og merkes vedlegg 2. Dersom det vises til dokumentasjon som er publisert, kan det benyttes referanse til hvor relevant dokumentasjon er tilgjengelig.

Nasjonal kompetansetjeneste for nevropatisk smerte er en nyetablert kompetansetjeneste, og utarbeidelse av gode dokumentasjonssystemer og kartlegging av resultater er under utvikling. Her følger imidlertid en oppsummering av status målt mot tjenestens definerte resultatmål:

(I) Resultatmål for kompetansespredning: a) Minst tre forskningsprosjekter som ledes av kompetansetjenesten skal pågå til enhver tid. b) Personer tilknyttet kompetansetjenesten skal delta aktivt i skandinavisk nettverk for smerteforskning (Scandinavian Association for the Study of Pain (SASP)). c) Kunnskapstjenesten arrangerer samlinger og kurs med fokus på nevropatiske smerter for forskere og klinikere. d) Resultater fra forskning som utgår fra kompetansetjenesten publiseres i internasjonale fagfelleverderte tidsskrifter.

Kompetansespredning:

Kompetansespredning har vært en hovedaktivitet siden oppstarten, med betydelig undervisningsaktivitet og avvikling av flere store møter. Det ble arrangert et nasjonalt oppstartsmøte for NaKoNev med tema nevropatisk smerte 6. januar 2016, en workshop om tynnfibernevropati 13. april 2016 – samt et nytt nasjonalt møte med internasjonale forelesere

5. desember 2016. I 2017 ble det gjennomført nasjonalt møte 16. november, og det ble forelest om nevropatisk smerte i anledning det nordiske nettverket Nordic Modulation Society sitt todagersmøte 20.-21. oktober. Alle de nevnte arrangementene foregikk ved Ullevål sykehus, OUS.

NaKoNev har også samarbeidet med andre kompetansetjenester, blant annet i form av forelesning om nevropatisk smerte ved nasjonalt møte for leger og brukere i Tromsø 12.-13. september 2016, arrangert av Nevromuskulært kompetansesenter (NMK); en tjeneste underlagt Nasjonalt Kompetansesenter for sjeldne diagnoser.

Forskningsresultater:

Siden oppstarten har tjenesten publisert vitenskapelige artikler i nasjonale og internasjonale tidsskrifter:

2016: PMID:27893485, PMID:27511815, PMID:27377987, PMID:27152687, PMID:27115670, PMID:27093432, PMID:26630440, PMID:26528775, PMID:26537886, PMID:26568528, PMID:26721380, PMID:26934941, PMID:27071993, PMID:27301786, PMID:27322543, PMID:27445627, PMID:27681292, PMID:27780176, PMID:28003255, PMID:28028658

2017: PMID: 28543320, PMID: 28641994, PMID: 28661189, PMID: 29030172, PMID: 29282028, PMID: 28595241, PMID: 28407391, PMID: 27893485, PMID: 29392240, PMID: 29080490, PMID: 28953193, PMID: 28850439, PMID: 28850396, PMID: 28850357, PMID: 28850337, PMID: 28849588, PMID: 28599683, PMID: 28420008, PMID: 28181747, PMID: 28028658, PMID: 27780180

(II) Resultatmål for formidling av kunnskap til hele helsetjenesten: a) Personer tilknyttet NaKoNev underviser og bidrar til å lage elektroniske læringsressurser knyttet til nevropatisk smerte ved tverrfaglig videreutdanning i smertebehandling. b) Resultater fra fag- og forskningsprosjekter ledet av NaKoNev publiseres i nasjonale tidsskrifter.

Fagpersoner fra kompetansetjenesten underviser om nevropatiske smertetilstander nasjonalt og internasjonalt. Nasjonalt bidrar vi i grunnutdanningen i medisin i egen region innen temaene langvarig smerte, nevropatisk smerte, behandling av smerter, sammensatte rygg smerter, kognitiv funksjon ved smerter mm. Det undervises ved videreutdanningen av anestesileger (SSAI), i sykepleieutdanningen, samt ved tverrfaglig videreutdanning i smertebehandling og i videreutdanningen av sykepleiere og fysioterapeuter.

Audun Stubhaug sitter i Faculty for nordisk diplomkurs i avansert smertebehandling (SSAI Advanced). Han arrangerer ett av fem 3-dagers kurs, og deltar på alle fem 3-dagers kurs. Han er veileder for de norske kandidatenes diplomoppgaver + tilrettelegger for hospitering/3-måneders praksis ved universitetsklinikk. Per Hansson, Bård Lundeland, Henrik Jacobsen, Gunnvald Kvarstein mfl. deltar med undervisning.

Per Hansson er representant i et utvalg som arbeider med å styrke smerteutdanningen for medlemmer i Legeforeningen. Deltakere i utdanningen oppnår smertekompetanse i henhold til Legeforeningens krav, og de første kursene gjennomføres i 2018. Hansson underviser også om nevropatisk smerte på europeisk nivå ved utdanning av leger innen fagområdet smerte, samt ved EFIC smertescole for translasjonell smertemedisin.

(III) Resultatmål for merverdi i forhold til pasientbehandling/behandlingskjeden:

a) Kunnskapstjenesten utvikler faglige veiledere som sikrer bedre og mer likeverdig utredning og behandling av nevropatiske smerter nasjonalt.

Kompetansetjenesten har vært delaktig i arbeidet med å opprette:

- OUS Smerteregister, 2016, Register med nasjonal dekningsgrad
- Bruk av opioider ved langvarig ikke-kreftrelaterte smerter, 2016, Nasjonal retningslinje
- Organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker, 2015, Nasjonal retningslinje
- Identifikasjonsalgoritme - nevropatisk smerte, 2016, Internasjonal retningslinje
- Farmakologisk behandling - nevropatisk smerte, 2015, Internasjonal retningslinje
- Nevrostimulering mot nevropatiske smerter, 2016, Internasjonal retningslinje
- Prioriteringsveileder for smertetilstander, 2015, Nasjonal retningslinje

(IV) Resultatmål for styrket nasjonal kostnadseffektivitet: a) Kunnskapstjenesten bidrar til å opprette et nasjonalt kvalitetsregister hvor norske smerteklinikker registrerer informasjon fra pasienter og behandlere knyttet til utredning og behandling av ulike typer smerter inkludert nevropatiske smertetilstander. b) Årsrapporter basert på analyser og resultater fra kvalitetsregisteret er offentlig tilgjengelig fra kunnskapstjenestens nettside.

Smerteregisteret er som nevnt et utviklet nasjonalt kvalitetsregister. For å styrke dette arbeidet vil det i 2018 bli ansatt en statistiker som sammen med en helseøkonom skal vurdere kostnadseffektiviteten knyttet til utredning og behandling av nevropatiske smerter.

(V) Resultatmål for likeverdig tilgjengelighet til kompetanse: a) Tjenesten drifter og utvikler en egen nettside med informasjon, kartleggingsverktøy, forskningsresultater, prosedyrer, kliniske retningslinjer og pasientinformasjon relatert til diagnostikk, behandling og prognose for nevropatiske smerter. b) Tjenesten deltar i nasjonale og internasjonale forskningsnettverk, og har deltatt betydelig i å utarbeide nasjonale og internasjonale retningslinjer om identifisering og behandling av nevropatiske smerter. c) Nasjonale tjenester skal sørge for veiledning, kunnskaps- og kompetansespredning til helsetjenesten, andre tjenesteytere og brukere. Virkemidler for å oppnå dette er bl.a. opprettelse av faglige referansegrupper, undervisning, kurs og konferanser.

Formidling til hele helsetjenesten skal først og fremst oppnås gjennom å utvikle ny nettside med informasjon og lenker til relevant litteratur. Tjenestens nettressurser har hittil vært svake, og det satses derfor nå for å forbedre disse.

Kompetansespredning skjer videre i form av medieomtale og publisering av artikler, innlegg ol i ulike informasjonskanaler. Kompetansetjenesten har oppnådd gode resultater på dette området i perioden 2016-2017:

Ekspertsykehuset.no: Langvarige smerter etter Helvetesild – postherpetisk nevralgi (Intervjuer/oppslag i media).

Ekspertsykehuset.no: Hjernetrening mot smertetåke – perifer nevropatisk smerte (Intervjuer/oppslag i media).

Temadag om langvarige smerter i Oslo. (Seminar).

Forskningsdagene ved Universitetet i Oslo (Intervjuer/oppslag i media).

TV2: God morgen, Norge: Nevropatisk smerte. (Intervjuer/oppslag i media).

TV: Forbruk av smertestillende hos ungdom. (Intervjuer/oppslag i media).

Radio: Medisinsk cannabis mot smerter. (Intervjuer/oppslag i media).

TV2: Intervju om smerte/smertebehandling. (Intervjuer/oppslag i media).

Videoer (YouTube) om smertebehandling i samarbeid med Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse. (Intervjuer/oppslag i media).

TV2 God morgen, Norge. Innslag om smerteforskning. (Intervjuer/oppslag i media).

Allmennheten - alle regioner VG 11.feb 2016. Lev et godt liv med kroniske smerter. (Intervjuer/oppslag i media).

Forskning.no: 04.10.2016. Smerte og vær: Kan folk virkelig kjenne det på gikta? (Intervjuer/oppslag i media).

Bladet Shape-up: Reportasje om smerteterskel og smertetoleranse. (Intervjuer/oppslag i media).

Dagbladet 12.09.16. Ny behandling mot kroniske smerter. Om nevrostimulering og kirurgi mot smerter. (Intervjuer/oppslag i media).

TV2: Kroppen min. Reportasje om smerter med Line Jansrud <http://www.tv2.no/v/1037090/>. (Intervjuer/oppslag i media).

9. Beskriv hvilke tiltak som er iverksatt for å videreføre kompetansetjenestens arbeid i alle helseregionene.

10. Dersom det er behov for å videreføre kompetansetjenestens virksomhet, gi en beskrivelse av hvorfor dette er nødvendig (se Veilederen s. 15 + 16). Legg ved dokumentasjon for behov og en tidsplan for gjennomføring. Det bes om at dokumentasjonen legges ved rapporteringen og merkes vedlegg 3.

Det er behov for mer kunnskap om klassifikasjon og behandling av ulike typer nevropatiske smerter. NaKoNev er viktig for å bygge opp denne typen kompetanse i primær- og spesialisthelsetjenesten. Kompetanse bygges ved å legge til rette for forskning og fagutviklingsarbeid som kartlegger hvordan pasientgrupper med nevropatiske smertetilstander har det, hvilke utfordringer pasientgruppene opplever, samt ved å kartlegge validitet/reliabilitet og sensitivitet/spesifisitet av ulike diagnostiseringsverktøy eller metoder, så vel som beskrivelse av utførelse og effekt av ulike behandlingsmetoder som i brukes til behandling av nevropatiske smertetilstander. Tjenesten vil anslå en tidsperiode fra 2018-2021 for å få etablert dette arbeidet. I denne tidsperioden prioriteres det å utvikle gode dokumentasjonssystemer for å måle effekt. Det skjer blant annet gjennom å utvikle en kompetansespredningsplan, med tidslinje for implementering av målrettede tiltak.

Tilleggsinformasjon

11. Beskriv evt. andre nasjonale kompetansetjenester eller behandlingstjenester som har oppgaver innenfor denne tjenestens faglige ansvarsområde?

Nasjonal behandlingstjeneste for uavklarte smerter i ansikt og kjever, Helse Bergen HF.

12. Er det gjort en formel ansvarsavklaring med disse tjenestene? Hvis ja, gi en kort beskrivelse

Det ble i perioden før etablering gjennomført et møte med den nasjonale behandlingstjenesten for å foreta en formell ansvarsavklaring. Forholdene var avklart da etableringssøknaden ble oversendt Helsedirektoratet.

13. Eventuelle andre forhold som er viktig å kjenne til ifm en helhetlig gjennomgang av denne nasjonale kompetansetjenesten?

Tjenesten er nyetablert og forventer ut fra tilbakemeldinger noe mer tid på resultatkrav ift de som har hatt tjenester over lengre tid

Det er bedt om vedlegg for:

1. Plan for kompetansespredning (vedlagt for 2018)
2. Dokumentasjon for oppnådde resultater: Tjenesten er nyetablert (ikkeaktuell)
3. Dokumentasjon for at helsetjenesten fortsatt er kompetansesvak: Tjenesten er nyetablert- derfor ikkeaktuelt- se evt søknaden om kompetansetjeneste).

Signering av ansvarlig leder

Dato og navnet på den som har skrevet denne tilbakemeldingen:

1. MARS 2018, AUDUN STUBHAUG, LEDER

Vedlegg

Det bes om følgende vedlegg:

- Tjenestens plan for kompetansespredning - vedlegg 1
- Dokumentasjon for oppnådde resultater - vedlegg 2
- Dokumentasjon for at helsetjenesten fortsatt er kompetansesvak - vedlegg 3

040118 arl

Kompetansespredningsplan

Nasjonal kompetansetjeneste for nevropatisk smerte

NaKoNev – 2018

Avdeling for smertebehandling

Akuttklinikken

Nasjonal kompetansetjeneste for nevropatisk smerte

Nasjonal kompetansetjeneste for smerte (NaKoNev) skal sikre nasjonal kompetanseoppbygging og kompetansespredning omkring identifisering, utredning og behandling av sentrale og perifere nevropatiske smertetilstander.

Tjenesten sprer kompetanse om utredning og behandling til primær- og spesialisthelsetjenesten, for å sikre berørte pasientgrupper økt kvalitet og likeverdig tilgang til god behandling.

NaKoNev koordinerer, initierer og driver forskning. Tjenesten fagpersoner bidrar i forskningsnettverk nasjonalt og internasjonalt. Vi deltar også i utarbeidelse av nasjonale og internasjonale retningslinjer knyttet til identifisering og behandling av nevropatiske smerter.

NaKoNev er lokalisert ved Oslo universitetssykehus og driver ikke pasientbehandling.

Om kompetansespredningsplanen

Kompetansespredningsplanen tar utgangspunkt i tjenestens definerte resultatmål.

Planen beskriver hvilke tiltak som prioriteres for å nå vårt mål knyttet til å bygge opp og spre kompetanse om nevropatisk smerte.

Kompetansespredningsplanen har en varighet på 1 år fra 1.1-31.12.2018.

Målgrupper

NaKoNevs primære målgruppe er allmennleger/fastleger, spesialister og annet helsepersonell med nevropatisk smerte som arbeidsfelt.

Helsepersonell i primær- og spesialisthelsetjenesten har en avgjørende rolle ved identifisering og behandling av nevropatiske smertetilstander. Det antas at prevalensen for nevropatiske smerter i befolkningen er ca. 7 % (Bouhassira D et. al, Pain 2008, 136(3), 380-387). De fleste av disse pasientene behandles i primærhelsetjenesten, mens nevropatiske smerter som forekommer etter skader og kirurgi ofte også behandles ved ortopediske avdelinger og andre kirurgiske avdelinger. Anslagsvis 10-80 % av langvarige smerter etter ulike skader og kirurgi er nevropatiske smerter (Haroutiunian et. al, Pain, 2013). Dette viser betydningen av at kompetansetjenesten evner å nå ut til flere deler av helsetjenesten.

Pasienter/brukere med nevropatiske smertetilstander utgjør en viktig sekundær målgruppe. Eksempler på nevropatiske smertetilstander er kreftrelatert nevropatisk smerte, nevropatisk smerte som skyldes operativt inngrep eller traume, postherpetisk nevralgi eller polynevropatier. Nevropatisk smerte defineres som «smerte forårsaket av en skade eller sykdom som rammer det somasensoriske nervesystemet».

Kompetansespredningstiltak

1) Digital kommunikasjon – utvikling av nettsider

NaKoNev anser digital kommunikasjon som et avgjørende verktøy i arbeidet med å gjøre tilgjengelig informasjon om nevropatisk smerte til helsepersonell over hele landet. Eli Synnøve Gjerde ble 1. oktober 2017 ansatt som webredaktør og kommunikasjonsrådgiver (40 % deltid), med ansvar for å bygge opp tjenestens nettsider. Hovedfokus i 2018 er tekstutvikling, og følgende innhold er planlagt i 1. utviklingsfase:

Om NaKoNev (formål)

Hva gjør vi? (mål og strategi)

Ansatte - oversikt og kompetanse

Årsrapport – sammendrag

Hva er nevropatiske smerter?

Ulike nevropatiske smertetilstander

Identifisering av nevropatiske smerter

Behandlingstilbud

Henvisning av pasienter

Oversikt over forskningsprosjekter

Relevante forskningsnettverk

Forskningsartikler

Smerteregisteret

Publikasjoner og tidsskrifter

Nasjonalt møte i 2018

Arrangementer - oversikt

Kurs og utdanning

Videre publiseres fortløpende aktuelle nyheter, eksempelvis med oppfordring til pasienter om å delta i relevante kliniske studier. Nettsiden vil lanseres som del av nettløsningen til Oslo universitetssykehus, dvs. Helsenorge-plattformen.

Målgruppe:

Allmennleger/fastleger, spesialister og annet helsepersonell. Brukere og brukerrepresentanter i berørte pasientorganisasjoner, og allmennheten generelt.

Tidslinje:

Tekster publiseres fortløpende utover året, og ferdigstilles senest innen 31.12.2018.

Evaluerings/effektmåling:

Når nettsidene er lansert, vil det gjennomføres en lanseringskampanje rettet mot definerte målgrupper. Som del av lanseringskampanjen fastsettes tiltak som kan evaluere og måle effekt av det produserte innholdet, henholdsvis ved statistikk over lesertall, brukerrespons ol.

2) Årlig konferanse

Tjenesten har siden 2016 arrangert årlige nasjonale møter. Torsdag 15. november 2018 planlegges et nytt heldagsmøte. Konferansen vil foregå ved Ullevål Sykehus, og nasjonale og internasjonale forelesere vil delta.

Målgruppe:

Legespesialister, allmennleger, sykepleiere, fysioterapeuter, psykologer og annet helsepersonell med nevropatisk smerte som arbeidsfelt.

Tidslinje:

Planleggingsfase vår 2018. Invitasjon og program ferdigstilles i utgangen av mai, og publiseres på nettsiden. Arrangementsdato 15. november.

Evalueringsskjema sendes per mail innen 31.12.2018.

Evaluerings/effektmåling:

Et elektronisk evalueringsskjema sendes til deltakerne i etterkant av møtet.

3) Webinar for fastleger

NaKoNev investerte desember 2017 i videokonferanseutstyr tilknyttet Norsk Helsenett. Investeringen er et samarbeid med Avdeling for smertebehandling og Regional kompetansetjeneste for smerte (ReKS).

I regi av kompetansetjenesten planlegges en webinarserie om nevropatisk smerte rettet mot fastleger. Webinarene blir et samarbeid med Legeforeningens Faggruppe for smertemedisin, underlagt Foreningen for allmennmedisin.

Målgruppe:

Fortrinnsvis allmennleger/fastleger, men møtet vil være åpent for spesialister og annet helsepersonell med nevropatisk smerte som arbeidsfelt.

Tidslinje:

Oppstartmøte ble avviklet 15. februar 2018. Neste møte er satt til 25. mai. Webinar(-ene) planlegges gjennomført senest 31.12.2018.

Evaluerings/effektmåling:

Rutiner for evaluering av kurset drøftes i planleggingsprosessen og gjennomføres i samarbeid med Faggruppen for smertemedisin. En aktuell evalueringsform kan være QuestBack evalueringsskjema sendt ut per mail like etter arrangementsdato.

4) DM ARENA om smerte

NaKoNev planlegger, sammen med Regional kompetansetjeneste for smerte (ReKS) og tidsskriftet Dagens Medisin å arrangere et DM Arena-møte om (nevropatisk) smerte i september 2018.

Møtet holdes i anledning World Congress on Pain i Boston, USA, en kongress i regi av International Association for the Study of Pain (IASP).

DM Arena samler pasientrepresentanter, helsepersonell, helsepolitikere og farmasøytisk industri til diskusjon og kunnskapsutveksling rundt smertefaglige problemstillinger. NaKoNev vil våren 2018 bidra i arbeidet med utforming av tematikk og program.

Målgruppe:

Allmennleger, spesialister, helsepersonell, farmasøytisk industri, helsepolitiske beslutningstakere, brukere, brukerrepresentanter og media.

Tidslinje:

Oppstart planlegging januar 2018. Invitasjon ferdigstilles i juni/juli, og møtet gjennomføres i september.

Evaluering/effektmåling:

Rutiner for evaluering av kurset drøftes i planleggingsprosessen, og gjennomføres i samarbeid med ReKS og Dagens Medisin.

5) Fastlegeforum – møteplass Oslo, 2018

NaKoNev har tilbudt seg å delta med forelesninger i fastlegeforumet «Møteplass Oslo». Møteplass Oslo er en arena for fastleger i Oslo kommune, og foregår fire ganger årlig i regi av Fag-, pasientsikkerhet og samhandlingsavdelingen ved Oslo universitetssykehus.

Målet er å inkludere nevropatisk smerte og behandling av langvarige smerter som temaer ved en av årets samlinger.

Målgruppe:

Primært: Fastleger i Oslo kommune. Sekundært: Dette arbeidet gjøres med tanke på å utvikle informasjon som er egnet for primærleger generelt på plattformer som er nasjonale.

Tidslinje:

Innspill til Møteplass Oslo ble oversendt januar/februar. Avklaring ventes våren 2018. Tiltaket planlegges gjennomført innen 31.12.2018.

Evaluering/effektmåling:

Rutiner for evaluering av kurset drøftes i planleggingsprosessen og gjennomføres i samarbeid med samhandlingsavdelingen ved Oslo universitetssykehus.

Helhetlig gjennomgang av nasjonale kompetansetjenester i spesialisthelsetjenesten 2018

Spørsmål til tjenestens faglige referansegruppe

SETT MARKØREN I DET GRÅ FELTET FØR DU STARTER SKRIVINGEN.

Navn på tjenesten:	Nasjonal kompetansetjeneste for nevropatisk smerte
Lokalisering:	OUS
<p>1. Er det lagt til rette for at referansegruppen kan utøve sin funksjon i tråd med sitt mandat ? (jf. kjernemandat for referansegruppene)</p> <p>Det er lagt til rette for at gruppen ser til at tjenesten blir organisert og drevet i tråd med kriteriene.</p> <p>Det er ikke godt lagt til rette for at gruppen skal følge opp "hvilke indikasjoner (ICD-10-koder mv.) som inngår i tjenestene", og heller ikke "hvordan rett til fornyet vurdering kan ivaretas på en likeverdig, hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte." Dette ville kreve både en betydelig mer omfattende organisering, et betydelig nettverk og en betydelig bruk av tidsressurs i referansegruppen som det ikke er lagt til rette for. Dette må finansieres gjennom ordningen, eller alternativt gjennom de enkelte foretak. Medlemmene i referansegruppen har ingen avsatt tid til dette arbeidet.</p> <p>Det er mulig at dette punktet bare gjelder behandlingstjenester og ikke kompetansetjenester, men det fremgår ikke av kjernemandat-dokumentet.</p> <p>Det er vanskelig å se for seg at referansegruppen skal utføre praktisk arbeid som å bidra til at oppdatert informasjon er elektronisk tilgjengelig, og at gruppen skal tilrettelegge for kliniske studier og pasientregistre. Dette er arbeid som vil kreve ressurser som i tilfelle må hentes fra foretakene, og som ikke er avklart med dem.</p> <p>Det er også for ambisiøst at referansegruppen skal ha noe ansvar ("understøtte") gjennomføring av kliniske forskningsprosjekter og innrapportering til pasientregistre.</p> <p>Disse oppgavene er potensielt, og antakelig bør de være, omfattende. Dette arbeidet bør ligge i en stilling i det aktuelle (regionale) helseforetaket, ikke i en referansegruppe for tjenesten.</p>	

<p>2. Er referansegruppens sammensetning dekkende for kompetansetjenestens ansvarsområde og oppgaver?</p> <p>Sannsynligvis.</p>
<p>3. Er det lagt til rette for aktiv brukermedvirkning i referansegruppens arbeid?</p> <p>Det er en brukerrepresentant i gruppen, men det er noe uklart hvordan brukermedvirkning skal foregå og hvilken særlig rolle brukerrepresentanten skal ha.</p>
<p>4. Hvor ofte arrangeres det møter mellom tjenesten og referansegruppen?</p> <p>Det har ikke vært arrangert slike møter.</p>
<p>5. Får den enkelte helseregion dekket sitt behov for kompetanseoppbygging innenfor kompetansetjenestens ansvarsområde? Gi en kort beskrivelse.</p> <p>Tjenesten er ganske ny, og fortsatt under oppbygging. Foreløpig er det begrenset i hvilken grad alle helseregioner får dekket behov.</p>
<p>6. Beskriv hvilke tiltak som er iverksatt for å videreføre kompetansetjenestens arbeid i alle regionene – evt. nasjonalt.</p> <p>Nettsider er under oppbygging, det vises til den årlige rapporten fra tjenesten og fra referansegruppen. Det har vært holdt møter, så langt ikke i flere regioner.</p>
<p>7. Dersom det er behov for å videreføre kompetansetjenestens virksomhet, gi en begrunnet beskrivelse av hvorfor dette er nødvendig.</p> <p>Det er definitivt behov for å videreføre virksomheten. Den oppbyggingen av tjenesten, aller mest med nettbaserte ressurser, og også med faglig møtevirksomhet, er essensiell for å styrke kompetansen nasjonalt på dette feltet.</p>
<p>Tilleggsinformasjon</p>
<p>8. Det bes om eventuell tilleggsinformasjon som er viktig å ta hensyn til ved helhetlig vurdering av denne nasjonale kompetansetjenesten.</p>
<p>Signering av ansvarlig leder</p>
<p>Dato og navnet på den som har skrevet denne tilbakemeldingen:</p> <p>6. april 2018, Arne Tjølsen</p>

040118 arl